

B ULUSLARARASI BİLİMSEL TOPLANTILARDA SUNULAN
VE BİLDİRİ KİTAPLARINDA (PROCEEDINGS) BASILAN BİLDİRİLER

SERPİL KAPTAN (2019).

Görsel Tasarım Eğitiminde Deneysel

Tipografi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Uluslararası 100. Yıl Eğitim Sempozyumu
(Ondokuz Mayıs University 100th Year
Education Symposium).

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0623-0547>. ISBN:978-605-69882-2-6
(Tam Metin Bildiri / Sözlü Sunum)

Görsel Tasarım Eğitiminde Deneysel Tipografi

Serpil KAPTAN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, skaptan@omu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0623-0547>

Özet: Görsel tasarım eğitimi iletişimde bir aracı, öğrenci için sınırsız keşfetme ve öğrenme sürecidir. Bu nedenle grafik tasarım eğitimi süreci hedeflenen donanıma sahip bireylerin yetiştirilmesinde önemsenmesi gereken bir süreçtir. Deneysel Tipografi anlayışı bilinçli bir estetik yapı kurabilme becerisi gerektirir. Her çalışmada biçim kavramsal bir düşünceyi somutlaştıran görsel bir unsur olarak kullanılır. Deneysel yaklaşımlarla da yazının alıcı kitleyle bilgi aktarımı sorumluluğuna ek olarak, aynı zamanda yazı elemanı anlamın yüklendiği görsel göstergelere dönüşüyor. Bu yaklaşımda, teknolojinin getirmiş olduğu yenilikler, kültürel yapı, değişen ve küreselleşen dünya etken olarak gösterilebilir. Görsel tasarım eğitimi gerçekleşen bu yenilikleri tasarım yüzeyinde estetik ve etkin biçimde kullanmayı hedefler. Görsel tasarım bir dil ve ifade biçimidir. Deneysel tipografi ise bu dilin alışık olmadığımız yeni bir gramer yapısıyla tasarım yüzeyinde farklı bir söylem oluşturma arzusudur diyebiliriz. Bu nedenle deneysel tipografi sorunsalının araştırılması ve deneyselliğin sınırsız olanaklarından yararlanarak kullanılması tasarıma farklı bir bakış açısı getirecektir. Kısacası hedeflenen öğrenci modeli: deneyerek ve deneyselliği yaşayarak üretmeye başlayacaktır. Bu yeni ve son derece özgür ortam anlamı görselleştirme ve kendilerine ait özgün bir dil oluşturma sürecine de katkı sağlayacaktır. Çünkü Tipografi görsel tasarımın en temel elamanlarından biridir. Her gün yeni bir teknolojiyle birlikte değişen dünya algısında en önemli etken olan boşluk duygusunu kaybeden insan için duyular yetersiz kalmaya başladı. Bu nedenle artık tüm duyularımızı kullanarak iletişim kurabiliyoruz. Tipografik bir metni üç boyutlu görmek, dokunarak hissetmek ve sesini duymak vb. gerekliliği kaçınılmaz oldu. Tipografi deneysellikte birlikte iki boyutlu yüzeyden kopup, anlamın içeriğine göre farklı malzemelerle sesli, hareketli bir ortama taşındı. Bu yeni ortamda tipografi derslikleri yetersiz kalarak son derece gelişmiş teknolojik laboratuvarlara dönüştürülmesi gerekliliği doğdu. Yetiştirilmesi hedeflenen öğrenci modeli için gerekli çalışma ortamlarının sağlanmasıyla, tüm duyularımızı etkisi altına alan deneysel tipografik tasarımlar izleme ve yaşama fırsatı sağlanmış olacaktır. Görsel tasarım eğitiminde deneyselliği kurgulama becerisine sahip öğrenci modelinin yetiştirilmesinde, bu yeni teknolojik ortam farklı bir bakış açısı getirilecektir. Var olan temel tipografi kuralları ile birlikte yetişen öğrenciler tipografinin geleceğini tasarlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Görsel Tasarım, Eğitim, Deneysel Tipografi.

Educaton Of Visual Design And Experimental Typography

Abstarct: Education of visual design in communication is about unlimited exploring and also learning process for the student. For this reason, education of visual design is the most significant process to person who has accoutred to install their target. Experimental Typography understanding requires the ability to establish consciously aesthetic construction. In each study a conceptual thought forms think embody is used as a visual elements. In addition,An experimental approaches to transfer of information responsibility of audience, which is installed but also the meaning of text elements are turned into the visual indicators. In this approach, which was brought by technology innovations the cultural structure, can be shown as the active changing and globalized world. Visual design education's aim is to use the new design aesthetics and efficient surface Visual design is also language and expression. We can say that An experimental typography is a new grammatical structure of the language to create a different discourse on the design surface This reason the question of experimental typography and experimentation to investigate to use advantage of the unlimited possibilities design will bring different perspective. In short, the targeted learner model: trying and experimentation will start producing. This means new and extremely free environment visualizing and creating their own unique language will also contribute to the process. Because typography is one of the primary elements of visual design. Everyday is a new technology with the most significant influence on changing perceptions of the world, which is needed for people who

have lost a sense of space began not to be sufficiently. Therefore we can establish communication using the all our senses. Three dimensional view of a typographic text, sound, feel and hear the tapping ... etc.. It was unavoidable requirement. Two dimensions surface wafting from Experimental typography according to the contents of meaning different materials voice, moved to a moving environment. In this new environment by being inadequate typography classrooms requirement technology labs were born to be converted to highly advanced. Target to cultivate the learner model by providing the necessary working environment, which affects all the senses experimental typographic design and the opportunity to experience tracking will be provided. Experimental visual design in education with ability to reconstruct the upbringing of the learner model, this new technological environment will be a different perspective. The basic rules of typography Which has grown with students will design the future of typography.

Keywords: Visual design, Education, Experimental Typography.

GİRİŞ

Tipografi terimi; ilk kez Gutenberg'in metal harflerini tanımlamakta kullanılmıştır. Fakat günümüzde aynı tanım daha derin bir anlamda kullanılmaktadır. Tipografi, akla gelebilecek hemen hemen her bağlam için harfler, kelimeler ve metin düzenleme sürecidir ve etkili görsel iletişim için bir tasarımcının en önemli iletişim araçları arasındadır. Görsel iletişim tasarımcıları, kurallara ve geleneklere saygıyı korurken, hayal gücü ve keşfetme duygusu ile deneysel tipografi uygulamalarının sınırlarını zorlamaktadır. Tasarımda tipografi, dilin görsel anlatımı ve tüm etkileyici ve pratik niteliklerini kullanır ve sanat, bilim ve iletişimin birbirine bağlandığı eşsiz bir birliktelik sağlar. Tipografinin dilini iyi bilen bir tasarımcı, tipografik öğeleri deneysel olarak kullanıp anlamsal açıdan başarılı sonuçlar elde edebilir (Uçar,2004,s.95).

Tasarlanmış yazının sanatı olan tipografi, görsel tasarımın en önemli elamanlarından biridir. Görsel tasarım eğitimi sürecinde, tasarımcı adayları için en önemli sorun kendilerinden beklenen konu ile ilgili yaratıcı çözüm bulma sürecidir. Bu süreçte bir yöntem olarak deneyselliğin farklı disiplinlerde kullanım biçimlerinin öğrenilmesi ve araştırılması faydalı olacaktır.

Grafik tasarım, gönderen ve alıcı arasında aktarılmak istenilen iletinin, tasarım süreci içerisinde şekillendirilmesi ve farklı gösterenlerle anlamsal bir bağ oluşturularak görselleştirilmesi süreci olarak düşünülür. Bir tasarıma yaratıcı bir fikir ile başlamak zorunluluğu bulunmaktadır ki hedef kitle üzerinde etki ve ilgi uyandırılabilsin. Tasarımda iyi bir fikir oluşturmada bir yöntem olarak deneysel tipografi ile görsel imgeler oluşturulabilmesi özgün fotoğraf ve resimlemelerin bulunmadığı durumlarda etkili alternatif çözümler sunmaktadır. Deneysel tipografik imgeler, tasarımcı adaylarını hazır görüntü kullanımı davranışından uzaklaştırarak kendi özgün çözüm yollarını bulma cesareti verecektir.

Teknolojik gelişmelerle birlikte görsel iletişim tasarımı eğitiminin yönü ve kapsamı değişerek farklılaşmıştır. "Gittikçe daha çok tasarımcı kâğıt üzerine baskıyı bir kenara bırakarak, üç boyutlu etkileşim içeren ve sesi yenilikçi bir şekilde kullanan başka görselleştirme yöntemleri deniyor (Twemlow, 2006,s.116). Görülmektedir ki tasarım mesleğinin geleceği bu yeni interaktif ve disiplinler arası yeni medya ortamlarındadır. Bu durum bize yeni nesil görsel iletişim tasarımcılarını nasıl yetiştirmemiz gerektiği ve onların nelere ihtiyacı olduğu hakkında dikkate değer mesajlar vermektedir. Bu mesajlardan anlaşılmalıdır ki, bilgisayar teknolojileri, etkileşimli tasarım, hareketli tipografi gibi alanlarda çalışacak bilgi birikimine sahip gençlerin yetiştirilmesi görsel iletişim tasarımı mesleğinin geleceği açısından son derece önemlidir.

Deneysel Tipografi

Tipografinin estetik ve deneysel olarak önemini görmek için Fütürizm ve Dada gibi çeşitli sanat hareketlerini incelememiz gerekir. Yirminci Yüzyılın başında İtalyan Fütürist Filippo Marinetti ve yandaşları önce bomba etkisi yaratan ve coşku dolu bir şiir geliştirerek sentaks (söz dizimi) ve gramerin kuralına göre kullanılmasına meydan okudular. Marinetti dergide çıkan bir yazısında klasik geleneğe karşı tipografik devrim yapma çağrısında bulunmaktaydı. Sayfa düzeni üzerinde yer alan yazılar oradan oraya savrulan, bomba gibi patlayan, atlamalar yapan anarşik bir yapıya dönüştüğü için, bir tasarım niteliği olarak reddediliyordu (Bektaş,1992,s.107). 1909 da Fütürist manifestoyu kaleme alan Marinetti ve arkadaşları kısa zamanda gelenek haline gelecek olan bir şeyi başlattı (Bkz. Görüntü 1). Bu gün çok sayıda ressam, tasarımcı, fotoğrafçı metni (yazıyı) görsel bir karşı çıkış olarak kullanmaktadır. (Heller ve Vienne,2016,s.42). Fütürizm, tipografiye imgesel anlamlar yükler. Artık harfler okunurluk işlevi dışında, sanatsal kaygılarla görsel bir öğe olarak kullanılmaya başlanmıştır. Yaşadığımız çağda tasarımcılar tarafından kullanılan çok sayıda yazı karakteri ve düzenleme biçimleri; tarihsel bir sürece dayanmaktadır.

Görüntü 1: Filippo Marinetti tarafından tasarlanan “Fütürist özgürlüğe doğru sözcükler”, 1915 (Bektaş, 1992, s.107).

Görsel tasarım eğitimi alanının önemli bir dalı olan deneysel tipografi, tasarımcının en önemli iletişim aracıdır. Aitchison tipografi ile ilgili şu şekilde bir benzetmede bulunmaktadır; “Matbuatın müziği olsaydı, bu tipografi olurdu.” Tipografi okundukça anlam kazanmakta, her bir harfin biçimi kişiye sayısız mesaj iletmekte, duygulara hitap ederek kelimeleri vurgulamakta, atmosfer yaratmakta, harfleri mesajın anlaşılmasını sağlayacak şekilde renklendirmektedir. Yazı karakterleri grafik tasarım ürününe renk katabilmektedir. Guido Heffels’e göre; “Artık resimler ile kelimeler arasında ayırım yok. Kelimeler resim oldu, resimler de kelime...” (Akt. Aitchison, 2006, s. 220).

Grafik tasarım ve tipografi alanında, sürece gönderme yapan bir isim olarak deney tanımlaması kullanılmıştır. Bir fiil olarak “denemek” genellikle tasarım sürecinin kendisi ile eşanlamlıdır. Deney terimi, örtülü bir çağrışıma da sahip olabilir; öğrencilere belirli formlar oluşturularak ne yapmak istedikleri sorulduğunda, daha iyi bir cevabı yoksa sadece deniyorum diyecektir. Bu bağlamda deneysel tipografi dersi, tasarımcı adayları için bir oyun ortamı yaratılarak yeni ve parlak fikirler bulmalarını kolaylaştıracaktır (Strizver, 2006,s.95). Organik ve inorganik malzemeler ile oluşturulan deneysel tasarımlarda yazı tek başına görsel imge olarak kullanılarak, anlam aktarımı açısından da yaratıcı bir çözümler bulunmuştur. (Bkz. Görüntü 2).

Görüntü 2: “Typo Fuente de Inspiraciqn, Instituto Monsa De Ediciones” 2006 (REYES,Fabiola)

Paul Rand'e göre; tasarım, biçim ve içeriği bir araya getirme sürecidir. Tasarım, tıpkı sanat gibi sayısız tanıma sahiptir; tek bir tanımı yoktur. "Tasarım sanat olabilir. Tasarım çok basittir, işte bu yüzden çok karmaşıktır" (akt. Ambrose ve Billson, 2013, s. 87). Tasarım hakkında bir diğer tanımlama ise Julia Lupton tarafından yapılmıştır. "Tasarım bireylerin, kurumların ve mekânların farklılıklarının sayısız türevlerinden oluşan, iletişim ve takas yoluyla insanları giderek daha da bağlayan bir görsel dildir" (Lupton ve Lupton, 2007, s. 30).

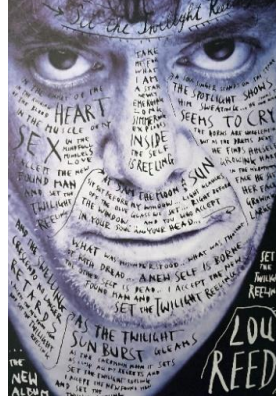
Deneysel tipografik tasarım sürecinde mesajın görselleştirilmesi aşamasında; seçilen imgelerle dizgelerin nasıl oluşturulacağı, tasarımda metafor ve metonomi kullanımı, yan anlam ve düz anlam düzeylerinin iletişime katkısı, tasarımcının geliştirdiği deneysel yöntemler, dil birliği, iletilecek içeriğin ve hedef kitlenin belirlenmesi, geliştirilen deneysel imgeler arasında en özgün olanın belirlenmesi, vb. üzerinde durulması gereken tasarım sorunlarıdır.

Tasarım sürecinde iletilmek istenen etki, seçilen yazı karakteri ile bağlantılı olabilmektedir. Bir grafik tasarım ürününde fikri anlatan ve mesajı iletmeye yardımcı olan tipografi, aynı zamanda alışıldık yollarla vurgulanamayacak fikirleri rahatlıkla anlatabilmektedir. Tipografik fikirler, diğer görsel öğelerle birlikte iletmeye çalışılan mesajları ürün üzerinde tek başına anlatabilme ayrıcalığına sahiptir denilebilir. Reader Digest tarafından tasarlanan "aileler" isimli Logo çalışması dergi için tasarlanmıştır. Logo tasarımında aile, tipografinin içerisinde yer alan üç "i" ile temsil edilmiştir. Görülmektedir ki tasarımda deneysellik anlam oluşum süreçlerini desteklemekte ve olumlu katkılar sağlamaktadır (Bkz. Görüntü 3).

Görüntü 3: Reader Digest tarafından tasarlanan logo "aile"
(Heller ve Vienne,2016,s.42).

Tasarım insanoğlunun bildiği en eski dildir. Tasarım ürünleri ise bu dilin parçalarıdır. Yazı tasarımda önemli bir görsel elamandır ve diğer görsel imgelerle birleşerek daha büyük kavramlar oluşturabilirler. Tasarımları oluşturan çizgi, doku, şekil, biçim, renk vb. öğeler de dilin görsel bileşenleridir. Görsel tasarım ürünleri iletiyi; fikirleri vurgulayarak, seçimler yaparak, iletmek istediği mesajı sıra dışı yüzeylerde deneysel yaklaşımlarla görselleştirebilir (Bkz. Görüntü 4). Bu yaklaşımla tasarımcının; klasik tipografi anlayışının ötesine geçerek, kelime ve imge arasındaki bağlantıyı araştırması, daha yaratıcı uygulamalar yapabilmesine olanak sağlar.

Görüntü 4: Tasarım, Stefan Sagmeister, albüm kapağı tasarımı "Lou Reed"
(Reyes, 2007, s.140).

Eski çağlardan buyana, insan duydu, düşünce ve hislerini sanat yoluyla aktarmıştır. "Tipografiyi sanat yapanlar" başlığı altında anlatılabilecek çok fazla sanatçı ve tasarımcı bulunmaktadır (Uçar,2004,s.109). Diğer alanlarda olduğu gibi, tipografik tasarımlar da kendi zamanının izlerini taşır. Tipografik bir tasarım bir taraftan kendisine yüklenen anlamsal değere hizmet ederken, diğer yandan bir sanat nesnesi olarak esere anlam ve değer katar. Sanat eseri üretme sürecine eklenen tipografik öğeler, okunabilirlik ekseninden uzaklaşarak, postmodern yaklaşımlarla yeniden anlamlandırılır. Bu süreçte tipografinin, ileti (mesaj) aktarım aracı olmanın dışında, bir sanat nesnesi durumuna dönüştüğü görülmektedir. "Take Your Time" isimli Enstelesyon (düzenleme) çalışması geleneksel anlayışın dışında, farklı nesnelere mekan kullanılarak yapılan bir sanat türüdür. (Bkz. Görüntü 5). Eserde anlam aktarımında bir araç olarak kullanılan tipografinin okunurluk dışında derin anlatıları bulunmaktadır. "Fast Food" olarak adlandırılan hızlı yemek davranışı sorgulanmıştır.

Görüntü 5: Sem Design "Take Your Time"
2010 (Reyes, 2007, s.143).

Milton Glaser'e göre; "Grafik tasarımın amacı insanları harekete geçirmek onları bilgilendirmektir, amaç iyi niyetli bir sosyal çevre yaratmaksa çok daha iyi" demiştir (Twemlow, 2008, s.72). Bu bağlamda; mekânda görsel bir öğe olarak kullanılan tipografi, boşlukta ilgi çekici ve anlamlı bir atmosfer yaratacaktır. Burada üzerinde durulması gereken konu, mekân içerisinde kullanılacak olan fontun anlamsal açıdan verdiği mesaj ve etkidir. Görsel tasarım prensipleri doğrultusunda hareket edilmesi gereken süreç, deneyselliğe açık, planlı bir tasarım sürecidir (Bkz. Görüntü 6).

Görüntü 6: Kunlmann Leavitt “Formica Corporation World Headquarters Lobby Wall Graphics”

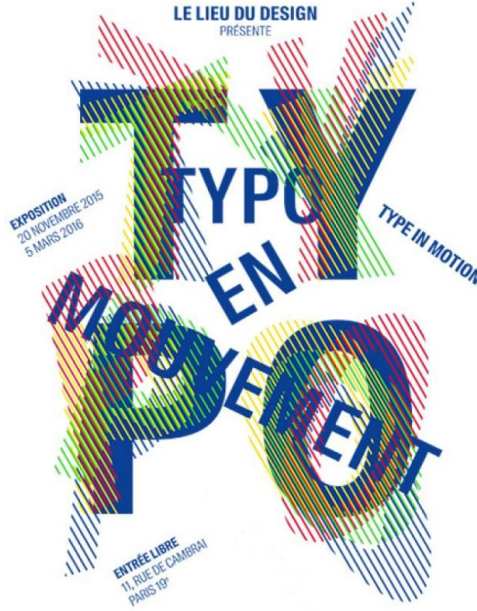
(Reyes, 2007, s.75).

Hareketli tipografik tasarımlar, görsel fikirlerin gelişimine ve deneyimlenmesine olanak tanıyan yaratıcı uygulamalar olarak düşünülebilir. Anlamdan yola çıkarak iletilerin tipografi aracılığı ile görselleştirilmesine olanak sağlayan teknolojik gelişmelerin ve bilgisayarın katkısı da yadsınamaz bir gerçektir. Sarıkavak’a göre; Kişisel bilgisayarların kullanılmaya başladığı yıllardan bu yana tipografinin biçim ve içerik itibarıyla farklılaştığını belirterek tipografiyi, harflerin ya da yazınsal- görsel iletişime ilişkin öğelerin işlevsel ve estetik olarak düzenlenmesi ve bu öğelerle oluşturulan bir tasarım dili olarak tanımlamaktadır (Sarıkavak, 2003, s. 147).

Bilgi ve anlam taşıyan öğelerin tipografi ile görselleştirilmesinde bilgisayarın olanakları kuşkusuzdur. İki boyutlu durağan tipografik iletilerin kullanımına ek olarak üç boyutlu video teknolojisiyle zenginleştirilmiş görsel ve işitsel tasarımlar oldukça yaygınlaşmıştır. Hareketli yazı (moving type) teknolojik gelişmelerle ortaya çıkan, yazı tasarımının geldiği noktadır. Masaüstü yayıncılık alanında yaşanan gelişmeler de yazı tasarımı alanını besleyerek zenginleştirmeye devam etmektedir. Hareketli deneysel tipografik uygulama örneklerini; program Jenerikleri, çizgi film, reklamcılık, sinema, eğitim vb. gibi farklı disiplinlerde görmekteyiz. Sayısal ortamda üç boyutlu hareketli tipografi tasarımı iki boyutlu tasarımlara göre disiplinler arası işbirliğini gerekli kılmaktadır. Tasarımın içeriğine göre modelleme, ses, ışık tasarımı, mekân, mimarlık, iç mimarlık, endüstri ürünleri tasarımı gibi disiplinlerin desteğinin alınması son derece önemlidir denilebilir.

Almanya’da gerçekleştirilen Andres Janser tarafında düzenlenen “Typo en Mouvement” tipografi sergisi güncel eğilimlerin geldiği süreci özetler durumdadır. Hareketli tipografi alanındaki güncel eğilimlerin izlendiği etkinlikte; video klipleri, kısa ve uzun metraj film gösterileri, jenerikler, reklamlar ve etkileşimli enstalasyonlara yer verilmiştir. Telefonlardan, televizyona, sinemadan kamusal alana günümüz teknolojisinde yer alan dijital iletişim araçlarında hareketli tipografinin kullanımına yönelik örnekler izlenmektedir. Etkinliğin afiş tasarımı; üst üste getirilmiş hareketli tipografik imgeler ile oluşturulmuştur ve deneysel yaklaşımlara örnek olabilecek bir tasarımdır (Bkz. Görüntü 7). Video klipler de deneysel tipografinin sıklıkla kullanıldığı alanlardandır. Müziğin ritmi ile hareket eden tipografi, tasarımda oluşturulmak istenen içeriği destekleyerek zengin bir görsel içerik oluşturulmasına katkı sağlar. İletişim ve tasarım teknolojilerinin müzik kültürü üzerindeki etkisi, bu alanda; geleceğin

görsel iletişim tasarımı hakkında bilgi vererek, tipografi eğitiminin önemine dikkat çekmektedir (Bkz. Görüntü 8).

Görüntü 7:Afiş Tasarımı 2011 (<http://gmk.org.tr>)

Görüntü 8: Kevin Blanc, Tiger Dust, Video Klip, 2009,

SONUÇ

“DeneySEL tipografi” geçmişten günümüze, tarihsel süreç içerisinde farklılaşarak değişim ve gelişim göstermiştir. Günümüzde tipografi eğitimi, her zaman olduğundan daha fazla, öğrencileri deneySELLİĞE yönlendirmektedir. Bu noktada, öğretme merkezli eğitimin yerini, öğrencinin, akademik süreç içerisinde denemeler yapabileceği ve yaratıcılığını geliştirebileceği öğrenme merkezli eğitim anlayışına dönüştüğü görülmektedir. DeneySEL tipografi eğitimi; öğrencilere geleneklerin ötesine bakmayı, kağıt, cam, toprak, metal gibi farklı malzemelerle anlamlı tipografik düzenlemeler yapabilmeleri için yöntem önerir.

Masaüstü yayıncılık teknolojilerindeki gelişim ile birlikte; hayal gücünün sınırlarını zorlayan deneysel tipografik projeler kolaylıkla tasarlanabilmektedir. Yeni ve sıra dışı fikirlerin bulunması sürecinde yaratıcılığın gelişmesine olanak tanıyan bu yöntem; fikir üretim sürecinde bir köprü vazifesi görmektedir.

Tipografi eğitimi sürecinde uygulatılan projeler ile öğrencilerin tasarımda düşünce üretim sürecinde yaratıcılık sorunları için bir yöntem olarak olumlu katkı sağlayacağı görülmektedir. Görsel tasarım eğitimi alan öğrenciler iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin tasarım sektörü üzerindeki etkilerine paralel olarak farklı alanlarla disiplinler arası çalışmanın önemini ve gerekliliği kavraması son derece önemli olduğu görülmüştür.

Tipografi farklı alanlarda farklı amaçlar için de kullanılabilir. Kimi zaman iç mekân tasarımında estetik bir değer olarak veya yönlendirme amacı ile kullanılırken kimi zaman bir sanat nesnesinde anlam yüklü bir imgedir. Reklamcılık, görsel iletişim tasarımı, grafik tasarım gibi çok sayıda alanda, bilgi aktarmak veya tasarımın içeriğinde sunulmak istenen anlamı destekleyecek nitelikte; hareketli veya durağan olarak da kullanılabilir.

İki boyuttan kopup hareketlenen ve bütün duyularımıza hitap edecek olan tasarımların yapıldığı günümüzde sektörün taleplerini karşılayacak yaratıcı çözümler üretebilen tasarımcıların yetiştirilmesinde tipografi eğitimi son derece önemlidir. Yetiştirilmesi hedeflenen öğrenci modeli için gerekli çalışma alanlarının sağlanmasıyla, tüm duyularımızı etkisi altına alan deneysel tipografi tasarımların izleme ve yaşama fırsatı sağlanmış olacaktır. Görsel tasarım eğitiminde deneyselliği kurgulama becerisine sahip öğrenci modelinin yetiştirilmesinde, bu yeni teknolojik ortam farklı bir bakış açısı getirilecektir.

KAYNAKLAR

- AITCHISON, Jim. (2006). *Basın İlanı Böyle Yapılır*. İstanbul: Mart Matbaacılık.
- AMBROSE, Gavin ve BILLSON, N. A. (2013). *Grafik Tasarımda Dil ve Yaklaşım*, İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- AMBROSE, Gavin, HARRIS Paul. (2012). *Grafik Tasarımda Renk*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- BECER, Emre. (1997). *İletişim ve Grafik Tasarım*, Ankara: Dost Kitabevi.
- BEKTAŞ, Dilek. (1992). *Çağdaş Grafik Tasarımın Gelişimi*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınlar
- HELLER, Steven ve VIENNE. (2016). *Grafik Tasarımı Değiştiren 100 Fikir*, İstanbul: Literatür Yayınları.
- STRIZVER, Ilene.(2006). *Type Rules. The Designer's Guide to Professional Typography*: United States of America
- SARIKAVAK, N Kemal. (2003).*Tipografiyi Doğru Kavramak*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sanat Yazıları Dergisi, Sayı 27
- REYES, Fabiola. (2007). *Typo Fuente de Inspiración*, Instituto Monsa De Ediciones
- TWEMLOW, Alice. (2006). *Grafik Tasarım Ne İçindir?* İstanbul: YEM Yayınları.
- UÇAR, T. Fikret. (2004). *Görsel İletişim ve Grafik Tasarım*, İstanbul: İnkılap Kitabevi

İNTERNET KAYNAKLARI

file:///C:/Users/tipo/GMK%20-%20Tipografik%20Hareketler.htm (<http://gmk.org.tr>)